

Інтегрований зміст цих галузей знань ґрунтується на принципі наступності між початковою, основною і старшою школою. Все це є підґрунтям для формування функціональних компетентностей – здатність оперувати знаннями в житті та навчанні [4, с. 26].

Особливо актуальною для формування життєвих компетентностей є інтеграція освітньої галузі «Природознавство». Формування наукового світогляду відбувається перш за все на основі вивчення природничих наук та методів наукового пізнання, вироблення умінь природокористування.

Інтегрованими змістовими компонентами цієї освітньої галузі є: форми організації живої і неживої природа, основні природничі і їх прояви, методи специфіки наукового пізнання з різних природничих знань для людини та суспільства.

Процес інтелектуалізації праці поглиблюється, людство активно рухається до інтеграції виробництва та економіки. Компетентнісний підхід покликаний подолати прірву між освітою і вимогами життя [3, с. 7]. В Європейському освітньому просторі відбувається загальнокультурна інтеграція, тому інтеграція змісту освіти та формування життєвих компетентностей учнівської молоді має широкі перспективи.

Література

1. Моделі компетентного випускника 12-річної школи: сутність, пріоритети, пошуку відповідей на виклики XXI століття // Матеріали Всеукраїнської науково-пошукової конференції, 16-17 травня 2007 року. – Донецьк, 2007.
2. Життєва Компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л.В.Сохань, У.Г. Єрмакова, Г.М. Несен. – К.: Богдана,
3. Клепко С.Ф. Компетентнізація освіти: Обмеження і перспективи. – Пост-методика. - №1(59), 2005.
4. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики. – К., 2003.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПОГЛЯДИ А.С. МАКАРЕНКА ЯК ПЕРЕДУМОВА УНІВЕРСАЛЬНОСТІ ЙОГО ДОСВІДУ

Москаленко Ю.Д., Марченко В.О. (Полтава)

А.С. Макаренко належить до когорти великих педагогів усіх часів і народів. Його творчість – віха в історії вітчизняної і світової культури, у розвитку світової педагогічної теорії і практики. Його ім'я відоме всьому світові, з його педагогічними ідеями обізнані в Англії і Америці, Німеччині і Франції, Японії і Китаї, на Кубі і у В'єтнамі, Болгарії, Чехії і Словаччині, Польщі і Угорщині; твори його видаються багатьма мовами світу.

Основним джерелом такого інтересу уявляється значна універсальність педагогічного досвіду А.С. Макаренка. Довгий час вона ставилася під сумнів, і, якщо більшість вітчизняних дослідників усе ж говорили про можливість застосування професійних набутків видатного педагога щодо різноманітних категорій вихованців сучасних навчально-виховних та загальноосвітніх закладів, то серед педагогів-практиків досить поширеною була думка про локальність цього досвіду у часі чи щодо специфічного контингенту дітей і підліт-

ків, з якими він працював. Проте на сьогодні можливість більш широкого використання макаренківського спадку вже практично не дискутується.

Однією з головних причин того, що досвід А.С. Макаренка зберігає свою значущість, на наш погляд, є глибоке проникнення видатного педагога в психологію дитини, з'ясування таких закономірностей виховного процесу, які відповідають її об'єктивним характеристикам. Про глибокий інтерес Антона Семеновича до психологічної науки, теоретичну обізнаність і практичні уміння у цій сфері свідчить його „Заява до Центрального інституту організаторів народної освіти“ від 24 серпня 1922 р., де сказано: „Читав усе, що є російською мовою з психології. В колонії сам організував кабінет психологічних спостережень та експерименту, але глибоко переконаний, що науку психології треба створювати заново... Індивідуальну психологію вважаю неіснуючою... Незалежно від сказаного вище люблю психологію, вважаю, що їй належить майбутнє“ [1, с. 401].

Цікавими для сучасного педагога є, зокрема, погляди А.С. Макаренка на співвідношення в особистості біологічного та соціального та його врахування у вихованні. В повісті „ФД-1“ він пише: „В якійсь мірі особистість вільна у проявах своїх біологічних особливостей, у якійсь не вільна. Там, де біологічні апетити йдуть проти лінії колективу, там починається боротьба“. І далі, розширюючи проблему: „Погано це чи добре, але це повинно робитися навіть невідомо – колектив відштовхує всяку поведінку, соціально не цінну“ [3, с. 178]. Можливо, слід застерегти, що цінність поведінки окремо взятого індивіда для колективу визначається специфікою самого колективу, але загальна закономірність простежується чітко. Ми враховуємо її, наприклад, розглядаючи механізм прилучення дитини до „поганої“ компанії: якщо спостерігається постійна тісна взаємодія такого підозрілого угруповання з цілком позитивною, на перший погляд, дитиною, то варто припустити, по-перше, що певні тенденції в її поведінці були сформовані ще до зв'язку з компанією, і це послужило однією з умов її визнання як учасника цієї компанії, а значить, простого вилучення дитини із сфери небажаних контактів недостатньо для усунення актуальних проблем її виховання. По-друге, ймовірно, що в даній компанії не все однозначно погано, і, можливо, не варто визнавати її безнадійною, є сенс, придившись більш пильно, побачити дійсні цінності, що послужили основою прилучення до неї цієї дитини.

Загалом же Макаренко вважав здорове соціальне начало, накопичення позитивного соціального досвіду провідним, вирішальним, таким, що є визначальним для особистості. Його педагогічні й психологічні погляди характеризуються оптимістичністю, вірою в можливість правильно організованого виховання і самовиховання. „Я впевнений, – писав Антон Семенович, – що через якнайкоротший час зусиллями ... нашої дійсності, наших педагогічних пошуків буде доведено, що талант тільки в незначній мірі належить біології, що в основному своєму блискві він завжди зобов'язаний сприятливим впливам суспільства, роботи, культури і знання“ [3, с.147]. Актуальні тенденції в українському і світовому освітньому процесі якраз і полягають у пошуку шляхів забезпечення такого сприятливого впливу на особистість, який би дав змогу кожному максимально розвинути свої задатки і у об'єктивній можливості якого був твердо впевнений видатний педагог ХХ століття Антон Макаренко.

Література

1. Макаренко А.С. Заявление в Центральный институт организаторов народного просвещения // Макаренко А.С. Сочинения в 7 томах. – М., 1958. – Т. VII. – С. 399 -401.

2. Макаренко А.С. Товарищеская лаборатория // Макаренко А.С. Сочинения в 7 томах. – М., 1958. – Т. УІІ. – С. 146 -149.
3. Макаренко А.С. ФД-1 // Макаренко А.С. Сочинения в 7 томах. – М., 1957. – Т. ІІ. – С. 145 -229.

РОЛЬ ПЕДАГОГА У ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Момот Ю.В. (Полтава)

У сучасних умовах модернізації освітньої системи та встановлення парадигми особистісно зорієнтованого навчання, що актуалізує становлення особистості учня як суб'єкту пізнання, спрямовує навчально-виховний процес на розвиток та саморозвиток компетенцій школяра, його конкурентноспроможності в усіх сферах діяльності, постає необхідність застосування у загально-освітніх навчальних закладах таких освітніх технологій, які посилюють ініціативу, самостійність дитини у процесі навчального пізнання та залучають її до активної практичної діяльності.

Одним із способів організації особистісно зорієнтованого, компетентнісного, проблемно-розвиваючого навчання є проектна технологія, яка сьогодні все частіше привертає увагу педагогічних колективів як українських, так і зарубіжних навчальних закладів.

Особливість проектної технології полягає у тому, що вона, організовуючи процес пізнання, дає змогу школярам поєднати теорію з практикою, шкільну навчальну і виховну роботу з реальними життєвими ситуаціями оточуючого світу.

В основі проектної технології лежить самостійна пізнавальна практична діяльність учнів по розробці та реалізації проекту. Проект – це задум, план, ідея, проблема, яка має особистісне значення для дитини, цікава їй у вирішенні, розробці, виконанні, що передбачає поетапне планування діяльності, і завершується представленням результату (продукту проекту).

У своєму історичному аспекті проект має прагматичний характер, тобто спрямований на кінцевий практичний результат – продукт проекту. Тому проект вимагає від школяра чіткого формулювання мети – образу того, що він отримає у кінці своєї діяльності.

Важливими характеристиками роботи над проектом є активна позиція учня, самостійність у пізнавальному процесі, навчання через діяльність.

Досвід показує, що самостійне оволодіння школярами проектною технологією неможливе. Важлива роль на всіх етапах роботи над проектом належить педагогу, який з одного боку виступає організатором проекту, забезпечуючи розвиток та навчання дітей, а з іншого боку – є рівноправним членом робочої групи, що висуває власні цілі, аналізує ситуацію, пропонує цікаві ідеї для обговорення [1].

Із носія знань та інформації, повідомляючи учням те, що вони повинні пасивно засвоїти і знати, вчитель перетворюється на організатора діяльності, у колегу. Стосунки між вчителем та учнем будуються виключно на їх співробітництві.

Робота за проектною технологією вимагає від педагога не стільки викладання, скільки створення умов для прояву у дітей інтересу до пізнавальної діяльності, самоосвіти та застосування отриманих знань на практиці. У певній мірі вчитель перестає бути „предметником“, а стає педагогом „широкого про-